הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמח

בִּיאוּרִים וּמוֹסָפִים

סִימָן רמח

דִּין הַמַּפְלִיג בִּסְפִינָה וְהַהוֹלֵךְ בְּשַׁיָּרָא בְּשַׁבָּת

[משנ"ב בהקדמה]

שֶׁמָּא יִצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרְאֵל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּעַצְמוֹ בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ[1] וכו', אוֹ שֶׁיְּצַוֶּה הָאֵינוֹ־יְהוּדִי בַּעַל הַסְּפִינָה עֲבוּרוֹ מְלָאכָה[2] וכו', אוֹ מִשּׁוּם אִפּוּר תְּחוּמִין[3] וכו', מִשּׁוּם פְּטוּל מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת[4], דְּכָל שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם צַעַר[5] מֻחְמֶטֶת נְעִנּוּעַ הַסְּפִינָה, שֶׁגּוּפוֹ מִשְׁתַּבֵּר[6].

1) כן היא דעת הבעל המאור. במובא בשעה"צ (ס"ק א). ומכך שלדבר מצוה מותר להפליג, הוביח הקהלות יעקב (שבת סי' טו) שהאיסור שלא להכניס את עצמו לידי חילול שבת הוא רק מדרבנן, שהרי אם הוא מן התורה היה אסור אף לדבר מצוה. ואף שלדעתו אסור למול תינוק בשבת אם נשפכו המים החמים [ראה שבת נג, א מדפי הרי"ף], ומוכח שאסור לאדם להכניס את עצמו לסכנה בשבת אפילו לדבר מצוה כשיודע שיצטרך לעשות על ידי כך מלאכת פיקוח נפש, ועל כרחך שהוא אסור מהתורה ודוחה מצות מילה, ביאר הקהלות יעקב שהמל בשבת מבין שכבר התחייב היום בשביתת השבת, כל מעשה שיעשה שמהמתו יוכרח לחלל שבת, נחשב כמתחיל עכשיו חילול שבת, מה שאין כן באן שמפליג קודם השבת אינו אסור אלא רק מדרבנן. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"ח ס"ק א) שהמכניס את עצמו לסכנה בשבת עצמה באופן שיבוא על ידי כך למלאכת פיקוח נפש, עובר על איסור דאורייתא.

מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק א) שבכל אופן הוא רק איסור מדרבנן, שמן התורה אין חילוק בין קודם שבת לשבת עצמה [וראה קובץ הערות (סי' כג) שגם נקט שבכל אופן הוא רק מדרבנן וחילק בין המכניס את עצמו לפיקוח נפש בשבת, ובין המכניס את עצמו לפיקוח נפש בערב שבת].

וכן לעשות פעולה או להכניס את עצמו למצב שלא יוכל לקיים מצוה, כגון לקחת כדור שינה לפני קיום מצות אכילת מצה וכדו', דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם שעה"צ ס"ק ח) שאסור, והוסיף, שכמו כן מוטל על אדם לדאוג לפני זמן קיום המצוה שיוכל לקיימה, ולפיכך יש לדאוג לפני השינה להתעורר בזמן, כדי שיוכל לקיים את מצוות קריאת שמע ותפילה.

ומדין זה שמותר להפליג לצורך מצוה, למד הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פל"ב הע' צז ובח"ג שם), שאף מי שיש לו צורך בניתוח שאינו דחוף, ויש חשש שמא יגרם על ידי זה חילול שבת, אם יכול הוא לקובעו בתחילת השבוע, צריך הוא לעשות כן, אלא אם כן אין הרופא יכול לנתחו אלא בימים הסמוכים לשבת, שבאופן זה נחשב הדבר בצורך מצוה ומותר. [וראה בידה"ל להלן (ס"ב ד"ה ופוסק), שצידד שאין להתיר משום צורך מצוה אלא במקום שאין וודאות שיהיה חילול שבת].

2) ואם מלחי הספינה ומנהיגיה הם יהודים, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' קו ס"ק י-יב) שאסור להפליג בה אף מתחילת השבוע, שכיון שאסור ליהנות ממלאכת ישראל, והעושה כן עובר על איסור 'לפני עור'. ואף אם גם בלעדיו תפליג הספינה עם יהודים אחרים, כתב שם שמ"מ אסור הדבר לכל הדעות, או משום 'לפני עור', או משום 'מסייע ידי עוברי עבירה', והוסיף, שאפילו לשיטת הש"ך (יו"ד סי' קבא ס"ק ו) שכשעובר העבירה הוא עושה במזיד, אין איסור 'מסייע', מ"מ אסור לעשות כן משום איסור הנאה של 'מעשה שבת'. וכעין זה כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פט"ז תשובה ה).

מאידך, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' צב) כתב, שבספינות של ימינו, אם אין אפשרות בידי הנוסע להעמיד את הספינה בשבת, מותר לנסוע בה אף אם מנהיגיה יהודים [ומ"מ לא יהנה מן המלאכות שעושה הישראל עבורו, כגון מהדלקת האור וכדו'. והוסיף (ספר זכרון שירת יונה), שאין להקל בזה אלא למי שיודע בעצמו שלא יהנה מכך שיקדים לבוא יום אחר מהר יותר, כגון אדם שאין לו קושי בהפלגה [שאז אינו נהנה מהפלגת המנהיגים היהודים בשבת], ומ"מ מיום ה' ואילך אין להקל בזה בכל אופן. והגרי"ש אלישיב הורה (הלכות שבת בשבת ח"א פ"ב הע' 20), שאין להסתמך על היתר זה לנסוע בספינה שמנהיגיה יהודים אלא במקום צורך גדול או במקום חולי.

ולגבי מלאכת נכרי עבור ישראל בהפלגת ספינת קיטור [אף בספינה שמלחיה נכרים והישראל נמצא בה בשבת, ולא עבר מערב שבת על איסור כניסה לספינה להפליג], כתב בשו"ת יהודה יעלה (או"ח סי' נח) שכיון שלפי רוב הטעמים מתרבה כח המנוע של הקיטור, נחשב הדבר כאילו נעשתה המלאכה אף בשביל ישראל, ואסור. ובשו"ת אגרות משה (שם) כתב על ספינת קיטור של ימינו, שכיון שאין הנוסעים היהודים עושים מעשה, מותר להפליג בה בתחילת השבוע.

וספינה של נכרים המושכרת לישראל, כתב בשו"ת אגרות משה (שם ח"ב סי' סג) שדינה כספינה של ישראל, שאסור אם הפועלים והמנהיגים הם יהודים, אך אם הפועלים והמנהיגים הם נכרים יש להתיר בתחילת השבוע, כיון שגם העובדים רוצים להגיע יום אחד קודם, הם עושים אדעתיה דנפשיה, ובמיוחד בנסיעה לארץ ישראל שהיא מצוה.

3) וכן לנסוע בכרכבת או בחשמלית של נכרים, כתב בשו"ת חתם סופר (ח"ו סי' צז) שאסור, כיון שיש בדבר משום איסור תחומין, ואף לסוברים שלמעלה מעשרה טפחים אין תחומין, מ"מ ברחב ד' טפחים יש איסור תחומין אף למעלה מעשרה, ולכן אסור לעלות על רכבות אלו אף ג' ימים קודם השבת אם יודע שיסע בהן בשבת, וכן כתב בכלכלת שבת (דיני מלאכת שבת אות ט). והוסיף החתם סופר (שם), שאסור לנסוע ברכבות אלו אף במקומות שאין בהם משום איסור תחומין, שאינו יוצא מתחום שבת, בכל זאת מכיון שגופו מתנדנד בנסיעה יש בזה משום שבות מן התורה לדעת הרמב"ן [ויקרא כג כד, הביאו הביה"ל לקמן (סי' תד ס"א ד"ה ואין)], שצריך לשבות מכל טורח תנועל.

וכן לענין טיסה במטוס [על ידי נכרי], כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' קו ס"ק טז) שאף אם יתחיל לטוס לפני השבת, אסור לעשות כן, הן משום צער הטיסה, שכתב הרמב"ן (שם) שאסור מן התורה, והן משום איסור תחומין, והן משום שנהנה הישראל ממלאכת הנכרי.

4) אך להפליג סמוך ליום הכיפורים, כתב בספר טהרת השולחן [הובא בילקוט מפרשים לשו"ע הוצ' מכון י-ם] שמותר לטעם זה.

5) ובעיקר הטעם של צער, ביאר הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"ח ס"ק א) דהיינו שגורם לו שלא יאבל, ולא יוכל לקיים את מצות עונג שבת.

ועקירת שן, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שמותרת אפילו תוך ג' ימים לשבת, כיון שבדרך כלל אין הכאב נמשך אלא יום אחד, ומ"מ אין לעשות זאת בערב שבת, כיון שהכאב עלול להימשך לתוך השבת.

6) ואדם שאינו מתרגל לנסיעה בספינה אף אם מפליג בתחילת השבוע, כתב הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ד) שלא מסתבר

המשך בעמוד הבא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמח

יב בְּאֵר הַגּוֹלָה

רמח דִּין הַמַּפְלִיג בִּסְפִינָה וְהַהוֹלֵךְ בְּשַׁיָּרָא בְּשַׁבָּת, וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א שבת י״ט ב שם וכתוא קמא. ובפ״ב בפרק כה״ד ג שם ושם

א [א]מֵתַי לְהַפְלִיג בִּסְפִינָה (א) אֲפִלּוּ בְּעֵרֶב־שַׁבָּת אִם הוֹלֵךְ לְדָבָר (ס) מִצְוָה, (ב) [ב]וּפוֹסֵק עִמּוֹ (ג) שֶׁיִּשְׁבֹּת, וְאִם אַחַר־כָּךְ לֹא יִשְׁבֹּת אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. [ג]אֲבָל לְדָבָר הָרְשׁוּת אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה (ד) פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה (ה) יָמִים (ה) קֹדֶם הַשַּׁבָּת. הגה אֲבָל קֹדֶם (ג) שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי (ו) אֲפִלּוּ בִּסְפִינָה שֶׁמּוֹשְׁכִים אוֹתָהּ עַל־יְדֵי בְּהֵמוֹת, (ז) וְאֲפִלּוּ אֵין בִּגְבֹהַּ הַמַּיִם (ד) עֲשָׂרָה טְפָחִים (מהרי״ק שורש ט״ה), (ח) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁיִּצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל

בֵּאוּר הֵיטֵב

(ס) מִצְוָה. אֲבָל בְּשַׁבָּת אָסוּר. דְּהָא לֹא יוּכַל לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת, עס״ג. [וְכֵן אֲלִיָּהוּ רַבָּה חוֹלֵק עַל ט״א בָּזֶה וְהוֹכִיחַ דִּלְדָבַר־מִצְוָה מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת, וְהַשּׁוּר דּוֹקָא לְכַתְּחִלָּה אֲבָל שֶׁיִּפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת, וְאִם אֵינוֹ אֲפָשָׁר סַתָּר בְּלֹא אָסוּר, עַיֵּן בְּסָעִיף ה. וְהַ״ט בְּי״ט שֶׁנִּי אֵין מַפְלִיגִין, עַיֵּן יְדֵאַהֲרֹן שֶׁהֶאֱרִיךְ וּבְחַמּוֹת־יַאִיר סִ׳ קטו: (ב) ג׳ יָמִים. הָיְנוּ בְּיוֹם ג׳: (ד) עֲשָׂרָה. הַיְינוּ ג׳ אַמּוֹת, קמ״ל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הִנֵּה קֹדֶם שֶׁנִּכְנָס בִּכְאוּר דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ נַעֲתִּיק לְשׁוֹן חֲבֵרְיָתָא הַנֶּאֱמַר בָּזֶה בַּגְּמָרָא דַף יט. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה בְּחוֹת מִג׳ יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, לְדָבָר הָרְשׁוּת, אֲבָל לִדְבַר־מִצְוָה מֻתָּר שְׁפִיר דָּמֵי, וּפוֹסֵק עִמּוֹ עַל־מְנָת לִשְׁבֹּת וְאֵינוֹ שׁוֹבֵת, דִּבְרֵי רַבִּי: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ. וּמִצּוֹר לְצִידוֹן וְשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ יוֹם אֶחָד], אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת מֻתָּר. עַד כָּאן לְשׁוֹן הַבְּרַיְתָא, וְהִנֵּה הָרַבֵּה טְעָמִים נֶאֶמְרוּ עַל זֶה בְּסוֹסְקִים. (ס) יֵשׁ אוֹמְרִים הַטַּעַם, שֶׁמָּא יִצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּעֲצָמוֹ בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם פִּקּוּחַ־נֶפֶשׁ[1], דְּמִקּוֹם סַכָּנָה הוּא; (ב) אוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר יְהוּדִי בַּעַל הַסְּפִינָה עֲבוּר[2] מְלָאכָה בִּקְשִׁירַת הַמֶּלַע וּשְׁאָר חִלּוּקִים; (ג) אוֹ מִשּׁוּם אִסּוּר חִתּוּמֵי[3], כַּמְבֹאָר בְּבֵית־יוֹסֵף בָּאֲרִיכוּת. וְתָרַי״ף סְבִירָא לֵהּ, דְּאִי מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ מְלָאכָה אוֹ תְּחוּמִין, וַדַּאי הָיָה אָסוּר אַף קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְגַם לִדְבַר־מִצְוָה לֹא הָיָה מֻתָּר, אֶלָּא דְּעִקַּר הָאִסּוּר מִשּׁוּם בִּטּוּל מִצְוַת עֹנֶג שַׁבָּת[4], דְּכָל שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם צַעַר[5] מַחֲמַת נִעְנוּעַ הַסְּפִינָה, שֶׁנּוֹפוֹ מִשְׁתַּבֵּר[6], וּכְדִכְתִיב ״יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר״, וְגַם מֵחֲמַת טִרְחוֹן הָעוֹלֶה מִן הַיַּמִּים הַמְּלוּחִין, וְאֵין רוּחוֹ חוֹזֶרֶת לְבוֹא עַד אַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁהִרְגִּיל בָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ב. (ד) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהַטַּעַם שֶׁאָסְרוּ לְהַפְלִיג בִּסְפִינָה הוּא מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ צָף וְיָשֹׁט עַל־פְּנֵי הַמַּיִם בְּשַׁבָּת, וְזֶהוּ אִסּוּר לִכְלֵי עַלְמָא מִפְּנֵי גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה חֲבִית שֶׁל שַׁיָּטִין, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שלט; וְקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי, דְּצַל־יְדֵי שֶׁחֲצִנְךָ לְהַפְלִיג זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם שַׁבָּת אִית לֵהּ הָכְרָא וְלֹא יָבוֹא לַעֲשׂוֹת חֲבִית שֶׁל שַׁיָּטִין. וְאוֹתָן הַפּוֹסְקִים הַנַּ״ל דְּסְבִירָא לְהוּ דְּהַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם מְלָאכָה אוֹ מִשּׁוּם תְּחוּמִין, מַה שֶּׁחִלֵּק הַבְּרַיְתָא לְדִירְדוּ בֵּין תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים לְקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים הוּא, מִשּׁוּם דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם שַׁבָּת מִקְרֵי קָמָא שַׁבְּתָא, וְתַל עָלָיו לְהַזְהֵר שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת, אֲבָל קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, דְּהֵם מִקְרֵי בְּחַר שַׁבָּת הָעֲבַר, עֲדַיִן לֹא חָל עָלָיו אַזְהָרַת שַׁבָּת הַבָּאָה וְשָׁרֵי לְהַפְלִיג בָּהֶם, וְאָז אַף אִם יִצְטָרֵךְ אַחַר־כָּךְ לְבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת מִשּׁוּם פִּקּוּחַ־נֶפֶשׁ, שָׁרֵי. יְהִבֵּה הַמְחַבֵּר, אַף שֶׁנִּמְשַׁךְ בְּסָעִיף ב אַחַר הָרִי״ף, שֶׁהֶעְתִּיק פְּרוּשׁוֹ, מִכָּל מָקוֹם גַּם הוּא סְבִירָא לֵהּ כַּהֲסוֹסְקִים דְּקֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים שָׁרֵי אַף בְּמָקוֹם שֶׁיִּצְטָרֵךְ אַחַר־כָּךְ לְבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת עַל־יְדֵי מְלָאכָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ד [וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם], אֶלָּא לֵיכָּא לְמֵימַר דְּהַטַּעַם (ס) אִי לֹא הָיָה בּוֹ שׁוּם חֲשַׁשׁ מְלָאכָה וּתְחוּמִין [כְּגוֹן שֶׁהִיא כֻּלָּהּ שֶׁל אִינּוֹ־יְהוּדִי, דְּכְשֶׁנַּעֲשָׂה בָּהּ מְלָאכָה מִסְתָּמָא אַהֲיְתָהּ דְּאִינּוֹ־יְהוּדִי נַעֲשָׂה, גַּם הִיא בְּמָקוֹם שֶׁעֲמָק יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּאֵין בָּזֶה חִלּוּק בֵּין מָקוֹם שֶׁעֲמָקוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים דְּמַהֵר וְאֵין לָחֹשׁ לְיִצִיאַת חוֹרֵי לְתוֹכוֹ, דְּקַיְמָא לָן אֵין הַחוֹמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אֶלָּא אֲפִלּוּ יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהַמַּיִם מוּעָטִין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, גַּם־כֵּן מַהֵר לָצֵאת בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בְּסִפִינָה, כֵּיוָן שֶׁרוֹאִים לְדִבְרֵי מִצְוָה [א״ר]: (ב) וּפוֹסֵק עִמּוֹ וְכוּ׳. פָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם, דְּבִשַּׁבָּת אָסוּר לְהַפְלִיג אֲפִלּוּ לְדָבַר־מִצְוָה, דְּהָא לֹא יוּכַל לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת וְלֹא יֵלֵךְ[8]. וְיֵשׁ שֶׁמְּצַדְּדִים דַּאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שָׁרֵי לְדִבַר־מִצְוָה. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְּשׁוּבָה סוֹף סִימָן זֶה וּבְחַיֵּי־אָדָם כְּלָל ד: (ג) שֶׁיִּשְׁבֹּת. בֵּין אִם הוּא מַפְלִיג בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בֵּין מִקֹּדֶם, כֵּיוָן שֶׁהוּא תּוֹךְ ג׳ יָמִים הַסְּמוּכִין לְשַׁבָּת [ט״ז]. בְּסֵפֶר עֹלַת־שַׁבָּת נִסְתַּפֵּק, אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפְסֹק, כְּגוֹן שֶׁהָאִינּוֹ־יְהוּדִי אוֹמֵר לוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁבֹּת וּכְהָאי גַּוְנָא, אִי מֵעֲכַב אֹ׳ לֹא, (ס) וְהִסְכִּימוּ רֹב הָאַחֲרוֹנִים דְּהַפְּסִיקָה הוּא רַק לְמִצְוָה בְּעָלְמָא וְאֵינוֹ מֵעֲכֵב: (ד) פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים. דְּהַיְנוּ, בְּיוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת אָסוּר [מ״א בשם הרבה אחרונים]. אֲבָל הַגְּרַ״א הֵבִיא בְּשֵׁם הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים, דְּהַשְּׁלֹשָׁה יָמִים נֶחְשָׁבִין עִם הַשַּׁבָּת גּוּפָא, וּבְיוֹם רְבִיעִי מֻתָּר[9]. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב שֶׁכֵּן מוּכָח בְּתוֹסָפְתָא וּבִירוּשַׁלְמִי: (ה) קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְהוּא הַדִּין (ג) קֹדֶם יוֹם־טוֹב, דְּיוֹם־טוֹב וְשַׁבָּת שָׁוִין, (ג) וְכֵן בְּיוֹם־טוֹב שֵׁנִי אֵין מַפְלִיגִין[10]: (ו) אֲפִלּוּ בִּסְפִינָה וְכוּ׳. רוֹצֶה לוֹמַר, דְּלֹא נֵיסָא דְּדָמֵי לְהַלִּיכָה בְּקָרוֹן דְּאָסוּר לְסַע בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ אִם יָשַׁב בְּהַקָּרוֹן קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים. וְעַיֵּן בְּסָעִיף ב בַּהַגָּ״ה, דְּלִפְי מַה שֶּׁרָגִילִין לְמְשׁךְ הַסְּפִינוֹת בִּבְהֵמוֹת בַּנְּהָרוֹת, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים (ד) מַהֵר לְהַפְלִיג, אֶלָּא דְּנָקֵט קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים מִשּׁוּם שְׁאָר סְפִינוֹת [הגר״א]: (ז) וַאֲפִלּוּ אֵין בְּגֹבַהּ וְכוּ׳. דַּהֲוָה אֲמִינָא דְּאָסוּר מִשּׁוּם תְּחוּמִין, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא, וְהַטַּעַם, כֵּיוָן שֶׁהַתְחִיל קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב לְמַעְלָה. (ח) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם וְכוּ׳. הַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה, דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת שַׁיְּכִים לַשַּׁבָּת הַבָּא, שֶׁאָז אִם יֶאֱרַע לוֹ סַכָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלֵּל מִשּׁוּם פִּקּוּחַ־נֶפֶשׁ תר, עַיֵּן שָׁם], אֲפִלּוּ הָכֵי אָסוּר מִשּׁוּם בִּטּוּל עֹנֶג שַׁבָּת לְחוּד. וְעַתָּה נָבוֹא לְבָאֵר בְּעִנְיַן הַשִּׁים אֶת דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ:

א (א) **אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת.** הַיְנוּ, אַף דִּבְוַדַּאי לֹא יְקַיֵּם עֹנֶג שַׁבָּת עַל־יְדֵי זֶה[7], כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ב, אֲפִלּוּ הָכֵי מֻתָּר, כֵּיוָן דְּלִצְרָךְ מִצְוָה הוּא, וְקָיְמָא לָן דְּעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה; וְלֹא מְבָעְיָא אִם הַסְּפִינָה הוֹלֶכֶת בְּמָקוֹם שֶׁהַמַּיִם עֲמֻקִּים יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים דְּמַהֵר וְאֵין לָחֹשׁ לִיצִיאַת חוֹרֵי לְתוֹכוֹ, דְּקַיְמָא לָן אֵין הַחוֹמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אֶלָּא אֲפִלּוּ יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁהַמַּיִם מוּעָטִין פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, גַּם־כֵּן מַהֵר לָצֵאת בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בְּסִפִינָה, כֵּיוָן שֶׁרוֹאִים לְדִבְרֵי מִצְוָה [א״ר]: (ב) וּפוֹסֵק עִמּוֹ וְכוּ׳. פָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם, דְּבִשַּׁבָּת אָסוּר לְהַפְלִיג אֲפִלּוּ לְדָבַר־מִצְוָה, דְּהָא לֹא יוּכַל לִפְסֹק עִמּוֹ שֶׁיִּשְׁבֹּת וְלֹא יֵלֵךְ[8]. וְיֵשׁ שֶׁמְּצַדְּדִים דַּאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת שָׁרֵי לְדִבַר־מִצְוָה. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי־תְּשׁוּבָה סוֹף סִימָן זֶה וּבְחַיֵּי־אָדָם כְּלָל ד: (ג) שֶׁיִּשְׁבֹּת. בֵּין אִם הוּא מַפְלִיג בְּעֶרֶב־שַׁבָּת בֵּין מִקֹּדֶם, כֵּיוָן שֶׁהוּא תּוֹךְ ג׳ יָמִים הַסְּמוּכִין לְשַׁבָּת [ט״ז]. בְּסֵפֶר עֹלַת־שַׁבָּת נִסְתַּפֵּק, אִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפְסֹק, כְּגוֹן שֶׁהָאִינּוֹ־יְהוּדִי אוֹמֵר לוֹ שֶׁלֹּא יִשְׁבֹּת וּכְהָאי גַּוְנָא, אִי מֵעֲכַב אֹ׳ לֹא, (ס) וְהִסְכִּימוּ רֹב הָאַחֲרוֹנִים דְּהַפְּסִיקָה הוּא רַק לְמִצְוָה בְּעָלְמָא וְאֵינוֹ מֵעֲכֵב: (ד) פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים. דְּהַיְנוּ, בְּיוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת אָסוּר [מ״א בשם הרבה אחרונים]. אֲבָל הַגְּרַ״א הֵבִיא בְּשֵׁם הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים, דְּהַשְּׁלֹשָׁה יָמִים נֶחְשָׁבִין עִם הַשַּׁבָּת גּוּפָא, וּבְיוֹם רְבִיעִי מֻתָּר[9]. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב שֶׁכֵּן מוּכָח בְּתוֹסָפְתָא וּבִירוּשַׁלְמִי: (ה) קֹדֶם הַשַּׁבָּת. וְהוּא הַדִּין (ג) קֹדֶם יוֹם־טוֹב, דְּיוֹם־טוֹב וְשַׁבָּת שָׁוִין, (ג) וְכֵן בְּיוֹם־טוֹב שֵׁנִי אֵין מַפְלִיגִין[10]: (ו) אֲפִלּוּ בִּסְפִינָה וְכוּ׳. רוֹצֶה לוֹמַר, דְּלֹא נֵיסָא דְּדָמֵי לְהַלִּיכָה בְּקָרוֹן דְּאָסוּר לְסַע בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ אִם יָשַׁב בְּהַקָּרוֹן קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים. וְעַיֵּן בְּסָעִיף ב בַּהַגָּ״ה, דְּלִפְי מַה שֶּׁרָגִילִין לְמְשׁךְ הַסְּפִינוֹת בִּבְהֵמוֹת בַּנְּהָרוֹת, אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים (ד) מַהֵר לְהַפְלִיג, אֶלָּא דְּנָקֵט קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים מִשּׁוּם שְׁאָר סְפִינוֹת [הגר״א]: (ז) וַאֲפִלּוּ אֵין בְּגֹבַהּ וְכוּ׳. דַּהֲוָה אֲמִינָא דְּאָסוּר מִשּׁוּם תְּחוּמִין, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלֹא, וְהַטַּעַם, כֵּיוָן שֶׁהַתְחִיל קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב לְמַעְלָה. (ח) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם וְכוּ׳. הַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה, דִּשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת שַׁיְּכִים לַשַּׁבָּת הַבָּא, שֶׁאָז אִם יֶאֱרַע לוֹ סַכָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלֵּל מִשּׁוּם פִּקּוּחַ־נֶפֶשׁ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) הוּא שִׁיטַת הָרַזַ״ה: (ב) הָרַמְבַּ״ן: (ג) שִׁיטַת הָרַ״ה: (ד) הוּא שִׁיטַת הַתּוֹסָפוֹת: (ה) דְּלֹא כָּל הַפּוֹסְקִים סוֹבְרִין כְּהַרַזַ״ה, וּלְכָךְ הִתִּיר הָרַמְבַּ״ן בְּסְפִינָה שִׁיּוֹשְׁבִין אִינָם יְהוּדִים. עַיֵּן בְּרַ״ן וּבִית־יוֹסֵף: (ו) אַף דְּמִמַּגֵּן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן א מִשְׁמַע דְּהוּא לְעִכּוּבָא, לְאַלְיָה רַבָּה סוֹבֵר דְּאֵין קְפִידָא בָּזֶה, וְכֵן מִיבָּה מַהֲשֵׁ״ךְ יוֹרֶה־דֵּעָה סוֹף סִימָן רסו, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז, וּבְפֻרְסֵי דְּהַטּוּר פּוֹסֵק כְּרַבֵּנוּ שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּאֵין צָרִיךְ לִפְסֹק עִמּוֹ כְּלָל, וְלָאו יְחִידָאָה הוּא בָּזֶה, כִּי בְּרַבּוּנוּ חֲנַנְאֵל שֶׁזְּכִינוּ עַתָּה לְאוּרוֹ כְּתוּב בְּהַדְיָא גַּם־כֵּן דְּהִלְכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נֶגֶד רַבִּי, דְּהִלְכָה כְּרַבִּי מִחֲבֵרוֹ וְלֹא מֵאֲבִיו. וְצָרִיךְ עִיּוּן עַל פְּסַק הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ דְּפָסַק כְּרַמְבַּ״ם נֶגֶד הַטּוּר, וְלָא בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן רצ סָעִיף טו פָּסַק כְּהָדְיָא שָׁם לְהַלָּכָה כְּרַבֵּנוּ שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נֶגֶד רַבִּי, דְּאֵין צָרִיךְ לְחַשֵּׁב עִמּוֹ; וְגַם עַל הָרַמְבַּ״ם גּוֹפָא קָשֶׁה, דְּשָׁם פָּסַק כְּרַשְׁבַּ״ג נֶגֶד רַבִּי וְכָאן פָּסַק לְהַקֵּל, וְצָרִיךְ עִיּוּן. אַתְּרֵךְ מָצָאתִי מְקֻצָּת מָזֶּה בְּסִדְרֵי־מִגְדָּרִים: (ז) דְּכָל הַטְּעָמִים הַנֶּאֱמָרִים בְּפִתְיחָה שֶׁזֶּה עִם בְּיוֹם־טוֹב[11]: (ג) גָּמָן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם פּוֹסְקִים: (ד) וְכֵן הַקְּשָׁה בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר. וְקָשְׁתָם הוּא מִשּׁוּם הַקָּם לְהַמּוֹת הַמּוֹשְׁכוֹת סְפִינָה הוּא בַּפְּחִיחָה שֶׁזֶּה עִם בְּיוֹם־טוֹב, וְאַף דְּאִפְשָׁר בְּלִמְעָלָה מֵעֲשָׂרָה, מִכָּל מָקוֹם הַקְּשָׁה שַׁפִּיר, דִּתְחִלַּת דִּבְרֵי רַמְ״א מִירֵי גַּם־כֵּן בְּלִמְעָלָה מֵעֲשָׂרָה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

(ט) לַעֲשׂוֹת אַחֵר־כָּךְ מְלָאכָה בְּשַׁבָּת לְהוֹלִיךְ הַסְּפִינָה (ר״ב״ש סימן קנב). [ד]וְאִם הוּא דֶּרֶךְ מוּעָט, כְּמוֹ מִצּוֹר לְצִידוֹן *שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם כִּי אִם מַהֲלַךְ יוֹם אֶחָד, מֻתָּר לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב־שַׁבָּת (י) בַּבֹּקֶר, (יא) מִפְּנֵי שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיַּגִּיעַ (ה) שָׁם קֹדֶם הַשַּׁבָּת. [ה]וּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב־שַׁבָּת כָּלָל, אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ מוּעָט אֵין מַפְלִיגִין: **ב** [ו]הָא דְּאֵין מַפְלִיגִין בִּסְפִינָה פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, הַטַּעַם מִשּׁוּם עִנּוּג שַׁבָּת, שֶׁכָּל שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לָהֶם צַעַר (ו) וּבִלְבּוּל. [ז]וְדַוְקָא לַמַּפְלִיגִים בַּיָּמִים הַמְּלוּחִים. אֲבָל בַּנְּהָרוֹת אֵין שׁוּם צַעַר לַמַּפְלִיגִים בָּהֶם, וּלְפִיכָךְ מֻתָּר לְהַפְלִיג בָּהֶם (יב) אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת. (יג) [ח]וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא יָדוּעַ לָנוּ שֶׁאֵין בָּעֲמָקִם עֲשָׂרָה טְפָחִים, [ט]אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁיָּדוּעַ לָנוּ (יד) שֶׁמִּקַּרְקַע (ו) הַסְּפִינָה לְקַרְקַע הַנָּהָר פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, (טו) אָסוּר (לַצֵּאת חוץ (ח) לְתְחוּם) מִשּׁוּם אִסּוּר תְּחוּמִין: הגה וְכֵן בִּסְפִינָה שֶׁיִּשְׂטְרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל לְבוֹא (טז) לִידֵי מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, אָסוּר (יז) לִכְנֹס בָּהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם הַשַּׁבָּת, אֲפִלּוּ הֵם נְהָרוֹת הַנּוֹבְעִים וְהִיא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה (ריב״ש סי׳ קנב; מהרי״ק). אֲבָל (יח) אֵין אִסּוּר בְּמֶה שֶׁהַבְּהֵמוֹת מוֹשְׁכוֹת הַסְּפִינָה בְּשִׁפַּת הַנָּהָר, וְלֹא דָמֵי לְהַלִּיכָה בְּקַרְוֹן (ט) שְׁאָסוּר: **ג** (יט) [י]הַיְכָא דְּמֻתָּר לְהַפְלִיג מֵעֶרֶב־שַׁבָּת, אִם נִכְנַס בַּסְּפִינָה מֵעֶרֶב־שַׁבָּת וְקָנָה בָּהּ (י) (כ) שְׁבִיתָה, אַף־עַל־פִּי שֶׁמְּפֻלֶּגֶת בְּשַׁבָּת, מֻתָּר, (כא) [יא]וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא מֵהַסְּפִינָה מֵעֵת שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה: הגה וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ יָצָא מִן הַסְּפִינָה שָׁרֵי, (כב) דְּמֵאַחַר שֶׁקָּנָה בָּהּ (כג) שְׁבִיתָה מֵעֶרֶב־שַׁבָּת, מֻתָּר אַחַר־כָּךְ לִכְנֹס בָּהּ בְּשַׁבָּת וְלַהַפְלִיג. וְיֵשׁ (כד) שֶׁעוֹשִׂין (יט) קְרוּשׁ בְּסִפִינָה, וְאַחַר־כָּךְ חִזְּרִים לְבֵיתָם וְלָנִים שָׁם,

ד שָׁם ה תְּרוּמַת״כ פֶּרֶק ל טַהֲרַת הַיָּדַיִם בי״ש פְּסָחִים דַּף נ ו תו״כ וְתוֹסֵפְתָּא שָׁם תו״א ז נִדָּה בְּתִשׁוּבַת חֲתַם סוֹפֵר ח בְּתִשׁוּבַת חֲתַם סוֹפֵר ט בֵּית־יוֹסֵף נֹם לְדַעַת הָרַ״ף וְהָרֹא״שׁ ל טוּר בְּשֵׁם בַּחַ״ג כ תּוֹסָפוֹת בְּעֵירוּבִין כ״ג וְהָרַא״שׁ שָׁם וְגַם בְּתִשׁוּבָה וְהָרַשְׁבָּ״א בְּתִשׁוּבָה

בַּאֵר הֵיטֵב

דְּלֹא, וְהַטַּעַם, כֵּיוָן שֶׁהַתְּחִיל בְּהֶתֵּר: (כ) שָׁם. כְּלוֹמַר, כְּשֶׁיֵּשׁ רוֹב טוֹב הוֹלְכִין בְּיוֹם אֶחָד, אע״פ שֶׁצָּשׂוּ אֵין רִיחַ טוֹב שָׁרֵי לְהַלֵּךְ בָּע״ש, ב״י ד״מ: (ו) וּבִלְבּוּל. וְלִדְבַר־מִצְוָה שָׁרֵי, דְּהָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַסְּצוָה: (ז) הַסְּפִינָה. פי׳ אע״פ שֶׁהַמַּיִם צַמְּקִים יו״ד, אִם הַסְּפִינָה מְשַׁקַּעַת בַּמַּיִם וְהוּא יוֹשֵׁב לְמַטָּה מִיו״ד נִמְצָא מְהַלֵּךְ לְמַטָּה מִיו״ד, וַאֲפִלּוּ יוֹשֵׁב לְמַעְלָה אָסוּר כֵּיוָן שֶׁהַסְּפִינָה רְחָבָה ד׳, כְּמ״ש סִימָן תד, ע״ש, עמ״א: (ח) לַתְּחוּם. וְתוֹךְ הַתְּחוּם

בְּאוּר הֲלָכָה

* שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם וְכוּ׳ יוֹם אֶחָד. וְהוּא הַדִּין אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מַהֲלַךְ שְׁנֵי יָמִים, מֻתָּר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נֶפֶשׁ, אֵין בָּאן חִלּוּל. וַעֲיֵן לְקַמָּן בְּסָעִיף־קָטָן כה מַה שֶּׁנִּכְתַּב בָּזֶה: (ט) לַעֲשׂוֹת אַחַר־כָּךְ וְכוּ׳. הֵיינוּ, דְּאֵין לוֹ לְמִנּוֹעַ מֵהַמַּת וֶה מִלַּיְשֵׁב

בַּסְּפִינָה כֵּיוָן שֶׁהוּא קֹדֶם שְׁלֹשָׁה יָמִים, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ בְּעַצְמוֹ לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, כְּגוֹן עַל־יְדֵי אֵינוֹ־יְהוּדִי וְכַדּוֹמֶה, פְּשִׁיטָא דְּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת כֵּן: (י) בַּבֹּקֶר. דְּאָם יִמָּשֵׁךְ שָׁעָה וּשְׁתַּיִם עַל הַיּוֹם אָסוּר, דְּלֹא נַגִּיעַ לָשֶׁם קֹדֶם הַשַּׁבָּת [ב״י]: (יא) מִפְּנֵי שֶׁאֶפְשָׁר וְכוּ׳. רוֹצֶה לוֹמַר, כֵּיוָן שֶׁרִיחַ טוֹב הוֹלְכִין בְּיוֹם אֶחָד, (ה) לָכֵן שָׁרֵי לְהַלֵּךְ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת[12] לְפִי שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה רִיחַ טוֹב:

ב (יב) אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת. וְאֵין צָרִיךְ לִסְמֹךְ עַל הַיְּתֵרוּת שֶׁיִּשְׁבֹּת. וּלְעִנְיַן לְהַפְלִיג בְּשַׁבָּת עַיֵּן בְּסָעִיף ג׳: (יג) וְהוּא שֶׁלֹּא וְכוּ׳. דְּכֵיוָן (ו) דְּתְחוּמִין דְּרַבָּנָן הוּא, וַאֲפִלּוּ תְּחוּמִין דְּי״ב מִיל קַיְמָא לָן דְּבָרַיְמִים וּנְהָרוֹת אֵין בָּהֶן אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא לְדִבְרֵי הַכֹּל, שֶׁאֵין דּוֹמִין לְדָגְלֵי מִדְבָּר, לְפִיכָךְ הֲלֵינָן בְּסִפְקוֹ לְהָקֵל וְאָמְרִינַן דְּעָמֹק עֲשָׂרָה טְפָחִים מִקַּרְקַע הַסְּפִינָה לְקַרְקַע הַמַּיִם, וְאֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה: (יד) שֶׁמִּקַּרְקַע הַסְּפִינָה. פֵּרוּשׁ, אַף־עַל־פִּי שֶׁהַמַּיִם עֲמֻקִּים עֲשָׂרָה, אִם הַסְּפִינָה מְשֻׁקַּעַת בְּמַיִם, שֶׁאֵין בֵּין קַרְקַע הַסְּפִינָה לְקַרְקַע הַמַּיִם עֲשָׂרָה טְפָחִים; לֹא מִבָּעְיָא אִם הוּא יוֹשֵׁב בַּסְּפִינָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה, נִמְצָא מְהַלֵּךְ לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה, (ו) אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם הוּא יוֹשֵׁב בַּסְּפִינָה בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה מִקַּרְקַעִית הַמַּיִם גַּם־כֵּן אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁהַסְּפִינָה רְחָבָה אַרְבָּעָה וְנִיחָא לְהִלּוֹךְ, כְּעוֹמֵד לְמַטָּה דַּמְיָא. (ח) וְיֵשׁ מַתִּירִין כְּשֶׁהוּא יוֹשֵׁב לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים (ט) וְאֵין רַגְלָיו תְּלוּיוֹת לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, (י) וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵיהֶם כְּשֶׁהוּא צָרִיךְ לָכָךְ: (טו) אָסוּר לָצֵאת וְכוּ׳. הֵיינוּ (ח) בְּכָל הַשְּׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁקֹּדֶם שַׁבָּת, אִם יוֹדֵעַ שֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ שָׁם בְּשַׁבָּת מָקוֹם הֲרוּא וְיִצְטָרֵךְ לָעֲבֹר עָלָיו עַל אִסּוּר תְּחוּמִין, אֲבָל קֹדֶם לָזֶה מֻתָּר, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף א בַּהַגָּ״ה: (טז) לִידֵי מְלָאכָה. אֲפִלּוּ מְלָאכָה דְּרַבָּנָן [אחרונים]: (יז) לִכְנֹס בָּהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים. הַטַּעַם, כֵּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בְּסָעִיף־קָטָן ח: (יח) אֵין אִסּוּר בְּמֶה שֶׁהַבְּהֵמוֹת וְכוּ׳. רוֹצֶה לוֹמַר, דְּאִם לֹא הָיָה אִסּוּר אֶתֵּר, כְּגוֹן בְּנְהָרוֹת הַנּוֹבְעִים וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, וְגַם לֹא יִצְטָרֵךְ הַיִּשְׂרָאֵל לְעֲשׂוֹת מְלָאכָה שָׁם, אֵין לֶאֱסֹר לִסַּע בִּסְפִינָה הֵיכָא שֶׁהַבְּהֵמוֹת מוֹשְׁכוֹת הַסְּפִינָה דְּיֵהֵיהּ דּוֹמֶה כְּאִלּוּ יוֹשֵׁב בְּקַרְוֹן וְהַבְּהֵמָה מוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ דְּאָסוּר, לֹא אָמְרִינַן הָבֵי, (יכ) דְּהָתָם הַטַּעַם שֶׁמָּא יְחַתֵּךְ זְמוֹרָה לְהַנְהִיגָהּ, אֲבָל הָכָא הַבְּהֵמוֹת הוֹלְכוֹת בְּרְחוֹק בְּמִפְּנֵי, וְעַל־כֵּן מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים: **ג** (יט) הַיְכָא דְּמֻתָּר וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, דְּהַמְחַבֵּר לֹא קָאָמַר לְעִיל לְהַתִּיר אֲפִלּוּ בִּנְהָרוֹת הַנּוֹבְעִים וּלְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה אֶלָּא לְהַפְלִיג בְּעֶרֶב־שַׁבָּת אֲבָל בְּשַׁבָּת לֹא, וְכָאן אָחֵי לְאוֹרוֹיֵי דְּלִפְעָמִים אַף בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְהַפְלִיג בָּהֶם[13]:

(כ) שְׁבִיתָה. הֵיינוּ, (יג) שֶׁיְּשַׁיֵּשׁ שָׁם כָּל בֵּין־הַשְּׁמָשׁוֹת עַד שֶׁתְּחַשֵּׁךְ: (כא) וְהוּא שֶׁלֹּא יָצָא. דְּאִי לָאו הָכֵי (יד) אָסוּר לִכְנֹס בָּהּ בְּשַׁבָּת מִפְּנֵי שְׁנַיִם שָׁט עַל־פְּנֵי הַמַּיִם, וְזֶה אָסוּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן שלט: (כב) דְּמֵאַחַר שֶׁקָּנָה בָּהּ וְכוּ׳. הֵיינוּ, דְּעַל־יְדֵי־זֶה הָוֵה לֵהּ הַסְּפִינָה כִּבְיתוֹ וְאֵינוֹ נִרְאֶה כְּשָׁט כְּשֶׁנִּכְנַס בָּהּ בְּשַׁבָּת. (טי) וַאֲפִלּוּ לְדַעַת זוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל לְהַקְנִין־שְׁבִיתָה אֶלָּא שֶׁיִּהְיֶה מֻתָּר לִכְנֹס בְּהַסְּפִינָה בְּשַׁבָּת, אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ אַחַר־כָּךְ לְיַבָּשָׁה אָסוּר לוֹ לָזוּז מֵאֲרְבַּע אַמּוֹתָיו[14], כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן תד [וְאִם הִגִּיעָה הַסְּפִינָה לְעִיר הַמֻּקָּפֶת מֵחֲצוֹת. עַיֵּן שָׁם בַּהַגָּ״ה]. (כג) אֲבָל אִם לֹא יָצָא מֵהַסְּפִינָה מֵעֵת שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה, מֻתָּר אַחַר־כָּךְ לִיכָּנֵס עַד אַלְפַּיִם לְכָל רוּחַ; וְהֵנִי מִלֵּי כְּשֶׁהָיְתָה הַסְּפִינָה לְעוֹלָם לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְכַמְבֹאָר שָׁם. (יז) וּבִסְפִינָה גּוּפָא מְהַלֵּךְ אֶת כָּלָּה אֲפִלּוּ אִם יָצָא מִמֶּנָּה לְבֵיתוֹ אַחַר שֶׁקָּנָה שְׁבִיתָה, כֵּיוָן שֶׁשְּׁבֻתַּת בַּאֲוִיר מִחְצוֹת מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִם לֹא קָנָה שְׁבִיתָה כְּלָל מִבְּעוֹד יוֹם, עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תה סָעִיף ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, כִּי שָׁם בְּאָרְכוּ כָּל פְּרָטֵי הַדִּינִים הָאֵלֶּה: (כג) שְׁבִיתָה מֵעֶרֶב־שַׁבָּת. וַאֲפִלּוּ אִם חָל יוֹם־טוֹב עֶרֶב־שַׁבָּת שָׁרֵי לְקָנוֹת שְׁבִיתָה, וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם הֲכָנָה מִיּוֹם־טוֹב לְשַׁבָּת [מ״א], וְאֵינוֹ מוֹעִיל לָזֶה הַקְנִין־שְׁבִיתָה שֶׁקָּנָה מֵעֶרֶב־יוֹם־טוֹב. וְעַיֵּן בְּסִימָן תטז, בְּאֵיזֶה אֹפֶן אֵין בִּי מִשּׁוּם הֲכָנָה: (כד) שֶׁעוֹשִׂין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ה) אַחֲרוֹנִים: (ו) בֵּית־יוֹסֵף: (ז) מָגֵן־אַבְרָהָם: (ח) הָרַא״ם: (ט) הַגְּרַ״ז: (י) הַגְּרַ״ז, עַיֵּן שָׁם: (יא) הַגְּרַ״א: (יב) מָגֵן־אַבְרָהָם וש״א: (יג) אַחֲרוֹנִים: (יד) הָרַא״ש וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (טו) מָגֵן־אַבְרָהָם: (טז) אַחֲרוֹנִים מִסִּימָן תר: (יז) מָגֵן־אַבְרָהָם מִסִּימָן תַּ״ל:

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמח

בִּיאוּרִים וּמוּסָפִים

[משנ"ב ס"ק יא]

לָכֵן שָׁרֵי לְהַלֵּךְ בְּעָרְבֵי־שַׁבָּתוֹת[12].

12) אולם לילך בערב שבת יותר מג' פרסאות, כתב השו"ע לקמן (סי' רמט ס"א) שאסור, כדי שלא יגיע לביתו לאחר שליש היום. וכשנוסע בעגלה או רוכב על סוס, כתב המשנ"ב שם (ס"ק א) שרשאי לנסוע אפילו הרבה יותר מג' פרסאות כל עוד יגיע קודם שליש היום, ובשם הב"ח כתב שיש להקל לנסוע בעגלה אפילו אחר חצות היום, ובלבד שיעמוד לשבות בעוד היום גדול. ואם מוליך עמו מזונות, כתב בביה"ל שם (ס"א ד"ה ויוכל) שנחלקו האחרונים אם רשאי לילך יותר מג' פרסאות.

[משנ"ב ס"ק יט]

דְּלִכְאוֹרָה אַף בְּשַׁבָּת מֻתָּר לְהַפְלִיג בָּהֶם[13].

13) וכיון שיש אופן שמותר להפליג בספינה בשבת, כתב הערוך השלחן (סי' שז סכ"א) שמותר לדבר בשבת על הפלגה בספינה, ואין בזה משום איסור 'ודבר דבר', וכפי המבואר בשו"ע לקמן (סי' שז ס"ח) שכיון שמותר ללכת מחוץ לתחום על ידי בורגנין, מותר לדבר על כך בשבת, ומטעם זה צידד הגרש"ז אויערבך (שש"כ פכ"ט הע' קנא) שמותר לאדם לומר שבתכניתו לנסוע למקום שאפשר להגיע אליו בספינה, אע"פ שמתכוין לנסוע לשם במכונית או ברכבת, כיון שבלשון 'נסיעה' נכללת גם הפלגה בספינה, ואין לשון זו מורה על דבר האסור בודאי בשבת. ואף מקומות שאין אפשרות להגיע אליהם בספינה, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה סי' שז ס"ק י, וארחות שבת פכ"ב הע' טז) שמותר לאדם לומר שבתכניתו לנסוע אליהם, שהרי יכול הוא להגיע לאותם מקומות ע"י רכיבה באופנים, ואף זה נקרא 'נסיעה'. אך כתב הגר"ש אויערבך (שם), שמן הסתם הדראה זו שייכת דוקא במי שרגיל לרכב על אופנים, ובין אנשים הרגילים לעשות כן [אמנם כיום שבבר התקבל האיסור לנסוע באופנים, יש לומר שאסור לומר מחר אסע באופנים. וראה מה שכתב במשנ"ב לקמן (סי' שה ס"ק סא)]. אכן דעת הגרי"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת פע"ב הע' 38) שבין שסתם נסיעה היא ברכב, אין היתר לומר סתם לשון נסיעה ואפילו שכוונתו להפלגה או לרכיבת אופנים.

[משנ"ב ס"ק כב]

אֲבָל כְּשֶׁמַּגִּיעַ אַחַר־כָּךְ לְיַבָּשָׁה אָסוּר לוֹ לָזוּז מֵאַרְבַּע אַמּוֹתָיו[14].

14) ואם יורדים גשמים על הספינה, ומשום כך מוכרח הוא לירד מהספינה, כתב הרמ"א לקמן (סי' תד ס"א) שמותר לו לילך בכל העיר, וכולה נחשבת לגביו כד' אמות, והוא הדין כשמוכרח להיכנס לעיר לעשות צרכיו.

הַמְשֵׁךְ מֵעַמּוּד קוֹדֵם

שיהא אסור לו להפליג בספינה לעולם. ואדם שיכול להתרגל לנסיעה בספינה אם יפליג ביום ראשון, אך אם יפליג ביום שני יגרום לו הדבר ביטול עונג שבת, דעת הגרש"ז אויערבך (שם) שאין לחוש לגרימת ביטול עונג שבת, אלא שטוב שיהדר ויקדים.

וספינות של ימינו, כתב המור וקציעה שכיון שנמשבות הן על ידי ספנים וחובלים, ולא על ידי הרוח, אין בנסיעה בהן משום חשש ביטול עונג שבת. וכן דעת הגרי"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת פ"ב הע' 9) שאין איסור זה נוהג בספינות שבימינו, כיון שנוח לשהות בהן, והרי הן מנוותות היטב על ידי הספנים, אלא שהוסיף, שמי שלמרות הכל קשה לו הנסיעה, אסור לו לנסוע בספינה אלא ג' ימים קודם השבת. מאידך, דעת הגר"ע קרליץ (חוט שני ח"א פ"ח ס"ק א) שאיסור זה נוהג אף בנסיעה בספינות שבימינו, וכן בטיסה במטוס. וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' קו ס"ק טז) לענין טיסה במטוס.

ומי שיש לו אפשרות לטוס במטוס או להפליג בספינה באופן המותר, כתב הגרי"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"ג סי' לח) שיטוס במטוס, ואף אם אין ודאות שיצטרכו לחלל שבת בהפלגה בספינה, כיון שמדת חסידות היא שלא להשתמש בהיתר להפליג בספינה, שהרי מבואר בגמ' (נדה לח, ב) שחסידים הראשונים היו נזהרים שלא לעשות מעשים בימות החול שיגרמו למצב של פיקוח נפש שיצטרכו לחלל שבת עבורו.

[משנ"ב ס"ק א]

הֵנִּנוּ, אַף דִּבְנֵדַאי לֹא יְקַיֵּם עֹנֶג שַׁבָּת עַל־יְדֵי זֶה[7].

7) ורק אם יוכל לקיים את מצות עונג שבת קצת, אולם אם לא יוכל לקיים את מצות עונג שבת כלל, כתב בביה"ל לקמן (סי' רמט ס"א ד"ה אין) שאפשר שלא יצא אפילו לדבר מצוה.

[משנ"ב ס"ק ב]

דְּהָא לֹא יוּכַל לְפַסֵּק עִמּוֹ שָׁעָה וְלֹא יֵלֵךְ[8].

8) ולשוט בספינה לצורך תפילה במנין, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תריג ס"ק כ) שאסור. אכן לצורך תקיעת שופר בראש השנה, הביא במשנ"ב לקמן (סי' תקפו ס"ק פה) את דעת החיי אדם שאם אי אפשר בענין אחר מותר לעשות כן, וציין למה שכתב לקמן בתחילת סימן תרלט. ולגבי מצות סוכה, כתב לקמן (שם ס"ק א) שיש המקילים לעבור בספינה אם משיטה נכרי, אבל הרבה מהאחרונים מחמירים בזה. ובשעה"צ (שם ס"ק א) תמה מה הוא מקור המקילים.

[משנ"ב ס"ק ד]

דְּהַשְׁלָשָׁה יָמִים נֶחְשָׁבִין עִם הַשַּׁבָּת גּוּפָא, וּבְיוֹם רְבִיעִי מֻתָּר[9].

9) בביאור מחלוקתם כתב הפמ"ג (א"א ס"ק ג), שנחלקו לפי הטעם שאיסור ההפלגה הוא משום עונג שבת, האם צריך שכל השבת תהיה בעונג, כולל תחילת השבת, ולכך ביום רביעי אסור להפליג, או שמא די במה שתהיה מקצת השבת בעונג, ולכך מותר להפליג ביום רביעי, ותתקיים מצות עונג שבת בסוף השבת בשיגמרו שלושת הימים.

[משנ"ב ס"ק ה]

וְכֵן בְּיוֹם־טוֹב שֵׁנִי אֵין מַפְלִיגִין[10].

10) בביאור החידוש שבדין זה, כתב המחצה"ש (ס"ק ב), שאף שהיום הראשון הוא העיקר, שהרי היום בקיאים אנו בקביעות החודש, וכל מה שעושים אנו יום טוב שני אינו אלא מצד מנהג אבותינו, והיה צד לומר שיהיה אפשר להקל ולהפליג, מ"מ לא אומרים כן אלא דינו כשבת לענין זה.

[שעה"צ ס"ק ב]

דְּכָל הַטְּעָמִים הַנֶּאֱמָרִים בַּפְּתִיחָה שַׁיָּךְ גַּם בְּיוֹם־טוֹב[11].

11) מבואר מדבריו, שאף ג' הימים שקודם היו"ט שייכים ליו"ט. אמנם לענין הבדלה לאחר יו"ט, כתב לקמן (סי' רצט ס"ק טז בשם ספר לשון חכמים) שרק ג' הימים שלאחר השבת נחשבים כשייכים לשבת שעברה, מה שאין כן ביו"ט [וראה חוט שני ח"א פ"ח ס"ק א].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רמח

יג בְּאֵר הַגּוֹלָה

ל הריב"ש בתשובה בפרוש קרו"ח שם מ רשב"ץ בחשובה

וּלְמִקָּח חוֹרִין לַסְּפִינָה וּמִפְלִיגִין. *(וְכֵן נָהֲגוּ בְּקָצָת מְקוֹמוֹת, וְאֵין לְמַחוֹת (ור"ן פ"ק דשבת וריב"ש סי' י"ז ק"א קכ"ב). וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן שלט וְתד"ה: **ד** לְהַיּוֹצְאִים בְּשַׁיָּרָא בַּמִּדְבָּר, וְהַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁהֵם צְרִיכִים (כה) לְחַלֵּל (יג) שַׁבָּת, כִּי מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה לֹא יוּכְלוּ לָעֲכֵב בַּמִּדְבָּר בְּשַׁבָּת לְבַדָּם, שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם שַׁבָּת אֲסוּרִים לָצֵאת, (כו) *וּבְיוֹם רִאשׁוֹן וּבְשֵׁנִי וּבְשְׁלִישִׁי (יג) מֻתָּר לָצֵאת, (כז) וְאִם אַחַר־כָּךְ יֵאָרַע לוֹ סַכָּנָה וְיִצְטָרֵךְ לְחַלֵּל שַׁבָּת מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, מֻתָּר וְאֵין כָּאן חִלּוּל. (יד) (כח) [2]וְהָעוֹלֶה לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, אִם נִזְדַּמְּנָה לוֹ שַׁיָּרָא אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב־שַׁבָּת, כֵּיוָן דְּדַרְכֵּי־מְצָוָה הוּא יָכוֹל לִפְרֹשׁ, (כט) *וּפוֹסֵק עִמָּהֶם לְשַׁבָּת, וְאִם אַחַר שֶׁיִּהְיוּ בַּמִּדְבָּר לֹא יִרְצוּ לְשַׁבֵּת עִמּוֹ (ל) יָכוֹל לָלֶכֶת עִמָּהֶם (לא) חוּץ לַתְּחוּם מִפְּנֵי (טו) פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ. (לב) וְאִם נִכְנַס לְעִיר אַחַת בְּשַׁבָּת, מְהַלֵּךְ אֶת כֻּלָּהּ, וַאֲפִלּוּ הִנִּיחוּהוּ מֵחוּץ לָעִיר וְרוֹצֶה לִכָּנֵס לָעִיר מֻתָּר, (לג) דְּכֵיוָן

בֵּאוּר הֵיטֵב

לְהַתִּיר כְּשֶׁהַסְּפִינָה הוֹלֶכֶת בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל דְּלֹא"ע אָסוּר, וְאֵין לְחַלֵּק בְּאִפּוּר זֶה בֵּין י"ט לְשַׁבָּת אֲפִלּוּ בְּי"ט שֶׁנִּי, וַאֲפִלּוּ בִּצְנָעָא אָסוּר, וְכ"כ מַהֲרַ"א שִׁשּׁוֹן, עַיֵּן בנה"ג וצ"ת ומ"א: (יג) **שַׁבָּת**. אֲפִלּוּ בְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן. ריב"ש סי' יח: (יד) **מֻתָּר**. ומהריב"ל מְכַּאן דְּ"א בא"י מִצְוָה הוּא, כנה"ג: (טו) **פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ**. אֵן יִזָּהֲרוּ מִמּוֹנוֹ אוֹ בְּהֵמָה אוֹ כְּסָבוּר: פֵּירוּשׁ דְּיוֹדֵעַ שֶׁהַחֵלֵל שַׁבָּת, אָסוּר, וְכ"כ הָרַדְבַּ"ז כנה"ג מ"א, וְכֵן נוֹהֲגִין: (יד) **וְהָעוֹלֶה לֹא"י**. דַּוְקָא לְהִתְיַשֵּׁב שָׁם. וי"א אֲפִלּוּ עַל־מְנַת לַחֲזֹר, בֵּיוָן דַּאֲפִלּוּ מִכְּלוּם דְּ"א בא"י מִצְוָה הוּא, כנה"ג: (טו) **פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ**. אֵן יִזָּהֲרוּ מִמּוֹנוֹ אוֹ בְּהֵמָה אוֹ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קְדוּשׁ. גַּם לְדַעָה זוֹ (יח) בְּעִיָּנֵן שֶׁיֵּשֵׁב שָׁם (יט) כָּל בֵּין־הַשְּׁמָשׁוֹת לְקַנְּחָן שֶׁבִיתָה, (כ) אֶלָּא שֶׁסּוֹבְרִין דִּלְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לַעֲשׂוֹת שָׁם גַּם־כֵּן קִדּוּשׁ וְלֶאֱכֹל מָעַט, כְּדֵי לְפַרְסֵם הַדָּבָר שֶׁקָּנוּ שָׁם שְׁבִיתָה וְלֹא יָבוֹאוּ לְחַשְּׁדָם: **ד (כה) לְחַלֵּל שַׁבָּת**. אֲפִלּוּ בְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן [מ"א בשם הריב"ש[15]]: **(כו) וּבְיוֹם רִאשׁוֹן וּבְשֵׁנִי וּבַשְּׁלִישִׁי**[16]. כְּבָר נִתְבָּאֵר הַטַּעַם, מִשּׁוּם דְּהֵם נִקְרָאִים עַל שֵׁם שַׁבָּת הֶעָבַר, וְאֵין צָרִיךְ לְהַזְהֵר עַתָּה שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת הַבָּא. וּבְכֻנָּסֶת הַגְּדוֹלָה כָּתַב בְּשֵׁם הָרַ"י בֶּן־לֵב, דְּכְשֶׁיּוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁיָּבוֹא לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת אָסוּר אַף בְּכִי הַאי גַּוְנָא, וְכֵן כָּתַב הָרַדְבַּ"ז. וְצֵל־פִּי זֶה סוֹמְכִין עַכְשָׁו שֶׁמְּסַכְּנִים בְּצַעֲמָם קָצַת שֶׁלֹּא לְחַלֵּל שַׁבָּת[17], כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה אִסּוּר לְמִפְרַע עַל מַה שֶּׁעָצָא: **(כז) וְאִם אַחַר־כָּךְ יֵאָרַע וְכוּ'**. רוֹצֶה לוֹמַר, כֵּיוָן דְּמִמֵּילָא נִתְבַּב הַדָּבָר לְבַסּוֹף וְנִבְאַס שֶׁל פִּקּוּחַ־נֶפֶשׁ, אֵין כָּאן חִלּוּל[18]. וּפְשׁוּט דִּלְכָלֵי עֶלְמָא אָסוּר לוֹ לְהַטְעִיתַ לְשַׁיָּרָא בְּעֵת שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף עִמָּם שֶׁיִּסְיָעֵם בְּאֵיזֶה עֲשִׂיַּת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, וַאֲפִלּוּ מְלָאכָה דְּרַבָּנָן, אַף שֶׁעַל־יְדֵי זֶה תִּתְבַּטֵּל הַנְּסִיעָה שֶׁלּוֹ, שֶׁלֹּא יִרְצוּ לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא דְּבַר־מִצְוָה, דְּהָרֵי הוּא מַתְנֶה בְּהֶדְיָא לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת: **(כח) וְהָעוֹלֶה לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל**. יֵשׁ אוֹמְרִים (כח) דְּהֵינוּ דַּוְקָא כְּדֵי לְהִתְיַשֵּׁב בָּהּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ עַל־מְנַת לְהַחֲזִיר[19], דְּלְהָלֵךְ בָּהּ הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת נַמִּי הֲרֵי מִצְוָה[20], (כג) וּכְפָרֵט לְפִי מַה שֶּׁהַקֵּל רַמ"א בְּסוֹף הַסִּימָן בַּהַג"ה, וַדַּאי דְּגַם זֶה הוּא בִּכְלַל דִּבְרֵי־מִצְוָה: **(כט) וּפוֹסֵק עִמָּהֶם לְשַׁבָּת**. וְהַפְּסִיקָה הוּא לְעִכּוּבָא, וְאִם לֹא יִתְרַצּוּ בָּזֶה לֹא יֵלֵךְ עִמָּם, וּכְמוֹ שֶׁבֵּאַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (ל) **יָכוֹל לָלֶכֶת וְכוּ'**. אִם מִחְיֶרָא (כג) לְהִתְעַכֵּב בַּמִּדְבָּר שְׁמָא יִסְגְּפוּ בּוֹ חַיּוֹת רָעוֹת, אוֹ יִפְגְּעוּ בּוֹ לִסְטִים וְיִגְזְלוּ מִמֶּנּוּ בְּהֶמְתּוֹ וְלֹא יוּכַל לָלֶכֶת בְּרַגְלָיו וְיִסְתַּכֵּן, אוֹ יִקְחוּ מִמֶּנּוּ מַלְבּוּשָׁיו בְּזְמַן הַקֹּר, כֻּלָּם הוּא בִּכְלַל סַכָּ פִּקּוּחַ־נֶפֶשׁ וּמֻתָּר לֵילֵךְ עִמָּהֶם: **(לא) חוּץ לַתְּחוּם**. וְהוּא הַדִּין (כד) אֲפִלּוּ חוּץ לְי"ב מִיל נַמִּי שָׁרֵי, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם שׁוּב חֲמִשָּׁה כַּכָּנַת נְפָשׁוֹת וְיִפְרֹד מֵהֶם וְיִשְׁבֹּת שָׁם[21], וְיֵשׁ לוֹ מִשָּׁם אַלְפַּיִם לְכָל רוּחַ [אחרונים]: **(לב) וְאִם נִכְנַס וְכוּ'**. דְּכֵיוָן (כה) דְּבְאֹנֶס יָצָא חוּץ לַתְּחוּם מִפְּנֵי פִּקּוּחַ־נֶפֶשׁ, וְגַם מִתְּחִלָּתוֹ בְּרִשּׁוּת נָכְרִי, עַל־כֵּן לֹא הָוֵי כְּאִלּוּ יֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה [אַמָּה] לְכָל רוּחַ", אֵין לְכָפוֹת עַל זֶה, כֵּיוָן שֶׁהַרְבֵּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל זֶה: **(לג) דְּכֵיוָן דְּלִדְבַר־מִצְוָה וְכוּ'**. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם, מה שֶׁאין כֵּן בָּזֶה שֶׁהוּא בִּיבִשָּׁה. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי שֶׁגַּם בְּסִפְרֵי־מְגַדִּים בְּאֵשֶׁל־אַבְרָהָם סְעִיף־קָטָן ו מְצַדֵּד כֵּן בְּשֵׁם הִלְבּוּשׁ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי:

בֵּאוּר הַלָּכָה

בְּיוֹם חֲמִישִׁי [א"ר]: * וְכֵן נָהֲגוּ בְּקָצָת מְקוֹמוֹת וְכוּ'. וְהִנֵּה כָּל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא בִּמְנֻחָרוֹת הַבּוֹעִין דַּוְקָא, דְּאִדְּבְרֵי הַמְחַבֵּר קָאֵי הָרַמַ"א [וְלִפְלָא שֶׁצִּיֵּן הַמְצַיֵּן בְּשֵׁם הַר"ן, דְּהוּא שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן שָׁם; וְאִפְשָׁר שֶׁצִּיֵּן רַק מַה דְּהַזְכִּיר שָׁם לְעִנְיַן קִדּוּשׁ אֲבָל לֹא לְכָל דְּבָרָיו שָׁם]. וּבְאֵרָה מְקוֹמוֹת נְהָפְּשָׁם הַמְּנֻהָג לְהַקְלִיג עַל־יְדֵי קִנְיַן שְׁבִיתָה אֲפִלּוּ בְּיוֹם הַגָּדוֹל בְּשַׁבָּת, וְלֹא חֲיִשִׁי לְטַעַם עֹנֶג שַׁבָּת, אֲבָל בְּמ"צ סָתָם דְּאֵין לְסַמֵּךְ וְגַדְ רֹב הַפּוֹסְקִים [וְבֵיאוּר הַמִּנְהָג־אֲבָרְהָם בְּסוֹף הַסִּימָן]. וּמִכָּל מָקוֹם בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ הֶתֵּר בָּזֶה אֵין לְמַחוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית־יוֹסֵף, דְּיֵשׁ לָהֶם עַל מִי שֶׁיִּסְמֹכוּ, וְהוּא שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן דְּסָבִירָא לֵהּ דְּטַעַם אִסּוּר הַפְלוּגָה בִּסְפִינָה הוּא דַּוְקָא בִּסְפִינָה שֶׁרַבִּים יִשְׂרָאֵל. דְּאָז הָאֵינָם־יְהוּדִים עוֹשִׂים מְלָאכָה בַּסְּפִינָה הוּא בִּשְׁבִילָן, אֲבָל לֹא בְּשֶׁרַבָּה אֵינָם־יְהוּדִים, וּלְפִי זֶה אִם הַסְּפִינָה יִשְׂרָאֵל בּוּדַאי אָסוּר, וְכֵן כָּתַב הָהָגוֹן־אַבְרָהָם בְּסוֹף הַסִּימָן: * **וּבְיוֹם רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי וּשְׁלִישִׁי מֻתָּר לָצֵאת**. הוּא עַל־פִּי שִׁיטַת הָרַמַ"ה הַמְבֹאָר בְּבֵית־יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם, וְהַלַּיְלָה הַשַּׁיָּךְ לְיוֹם רִבִיעִי תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים לְשִׁיטָה זוֹ: * **וּפוֹסֵק עִמָּהֶם לְשַׁבָּת**. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שֶׁכָּתַב דְּהַפְּסִיקָה הוּא לְעִכּוּבָא, דְּלֹא מִפְּעָיָא לְדַעַת הַמִּגֵּן־אַבְרָהָם בְּסָעִיף־קָטָן א דְּסוֹבֵר דְּגַם בְּהַפְלָגָה בִּסְפִינָה הַפְּסִיקָה הוּא לְעִכּוּבָא, בְּוַדַּאי גַּם בָּזֶה הוּא לְעִכּוּבָא, דְּהָא דִּין זֶה דְּסָעִיף ד נִלְמַד מִשָּׁם. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת שְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּהַפְּסִיקָה שָׁם אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת, נִרְאֶה דְּהָכָא אֵין לְהַקֵּל בָּזֶה כְּלָל, דִּבְלַאו הָכֵי מְסַקְּקִים הַרְבֵּה פּוֹסְקִים [עַיֵּן בְּת' הריב"ל והרדב"ז בְּחֵלֶק רביעי סִימָן עז וּבְתוֹר"ש] עַל דִּין זֶה דְּסָעִיף ד שֶׁסְּתָמוּ הַמְחַבֵּר. וְתַרְמַ"א לְצֵיל בְּסָעִיף א בַּהַג"ה, וְהוּא נוֹבֵעַ מִשִּׁיטַת הָרַמַ"ה שֶׁהוּא תָּמוּהַּ, דְּהָאֵיךְ הִתִּירוּ בְּשִׁבִיל הַבַּר־מִצְוָה לִגְרֹם אֶת עַצְמוֹ לְחַלֵּל שַׁבָּת בְּיָדִים, וַאֲפִלּוּ בְּתַחַלַּת הַשָּׁבוּעַ, אִם הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּשַׁבָּת, הָאֵיךְ הִתִּירוּ דָּבָר זֶה? וְהַמְעַיֵּן בְּרִי"ף יִרְאֶה שֶׁהוּא מַתְמִיהַּ אֲפִלּוּ לְעִנְיַן חִחוּמִין בְּהַפְלָגַת הַסְּפִינָה שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן, הָאֵיךְ הִתִּירוּ אֲפִלּוּ מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן [וְעַיֵּן בְּבֵית־יוֹסֵף דִּפְרֵשׁ שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת הָרִי"ף בֶּאֱמֶת וְנִהְיוּ דִּלְעִנְיַן הַפְלָגַת הַסְּפִינָה בְּיוֹם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מַעֲשָׂרָה], וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם דְּבַר־מִצְוָה? וְנִרְאֶה דְּלִעְנְיַן הַפְלָגַת הַסְּפִינָה בְּיוֹם שֶׁהוּא בִּכְלַל שְׁלֹשָׁה יָמִים, אֲבָל לְעִנְיַן מְלָאכָה גְּמוּרָה הָאֵיךְ הִתִּירוּ דָּבָר זֶה. וְהַפְּלָא הָרַמַ"ה לְמַד אֶת דִּינוֹ מֵהָאי בְּרִיתָא דְּאֵין מַפְלִיגִין פָּחוֹת מִנִּי יָמִים וְכוּ', אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁפֵּרְשׁוּ שְׁאָרֵי הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים לִבְרִיתָא זוֹ [וְהֵם הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם וְהָרַמְבַּ"ן וְהַרַשְׁבַּ"ץ בְּשֵׁם ר"י וְתַרְשַׁבַּ"ם] אֵין שׁוּם עָקוּר לְדִינוֹ כְּלָל שֶׁיְּהֵא מֻתָּר בְּתַחַלַּת הַשָּׁבוּעַ לֵילֵךְ לְאֵיזֶה עִנְיַן שֶׁיִּבּוֹא לְבסוֹף לְחִלּוּל שַׁבָּת. וּכְבָר הָאֲרִיךְ בָּזֶה הָרַדְבַּ"ז וְגַדְ הִכְרִי הָרִיבַ"ש שֶׁהֶבִיאוֹ לְהָרַמַ"ה לְדִינָא, וְצֵל־כֵּן סָתַם דְּאִם יוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁיָּבוֹא לְבסוֹף לְחִלּוּל שַׁבָּת, אִסּוּר אַף בְּתַחַלַּת הַשָּׁבוּעַ, וְגַם הָרַ"י בֶּן־לֵב סוֹבֵר כְּמוֹתוֹ, וְהֶעְתִּיקָם הַמִּגֵּן־אַבְרָהָם בְּסָעִיף־קָטָן יד וְכָתַב שָׁם דְּאֲפִלּוּ לְדִבְרֵי מִצְוָה אֵין שׁוּם טַעַם לְהַהִיר בָּזֶה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּוַדַּאי שֶׁיָּבוֹא לְבסוֹף לְחִלּוּל שַׁבָּת[22] [וְצֵיְן בְּאֵלִיָּה רַבָּה, וְאֵין בָּהֶם כְּדֵי יִשּׁוּב עַל עִקַּר הַקְּשִׁיָּא שֶׁהִקְשָׁה הָרַדְבַּ"ז לְבסוֹף, דְּכִי מִשּׁוּם שֶׁהוּא דִּבְרֵי־מִצְוָה וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם]. וְעַל־כֵּן נִרְאֶה בְּרוּר דְּהַפְּסִיקָה בָּזֶה אֲפִלּוּ בְּדָבָר־מִצְוָה הוּא לְעִכּוּבָא, דְּאִם לֹא יִפְסֹק עִמּוֹ בְּוַדַּאי יָבוֹא לְחִלּוּל שַׁבָּת. וְלֹא דָמֵי לְהַפְלָגַת בְּסְפִינָה, דְּהָתָם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דְּהַפְּסִיקָה אֵינָהּ לְעִכּוּבָא, וְשֶׁם הוּא לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה, וַאֲפִלּוּ אִם נָקֵל גַּם בְּלִמְשָׁה מֵעֲשָׂרָה, הֵינוּ דַּוְקָא שָׁם בְּסְפִינָה דְּאֵינָהּ רַק מִדַּרְבָּנָן לְכָלֵי עַלְמָא אֲפִלּוּ י"ב מִיל,

(יח) טַגַּן־אַבְרָהָם וש"א: (יט) אחרונים: (כ) בית־יוסף: (כא) מִגֵּן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם רמ"ג וש"א: (כב) פְּרִי־מְגַדִּים: (כג) פְּרִי־מְגַדִּים בְּשֵׁם רמ"ג וש"א: (כד) בית־יוֹסֵף: (כה) בית־יוֹסֵף: (כו) פְּרִי־מְגַדִּים:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com